

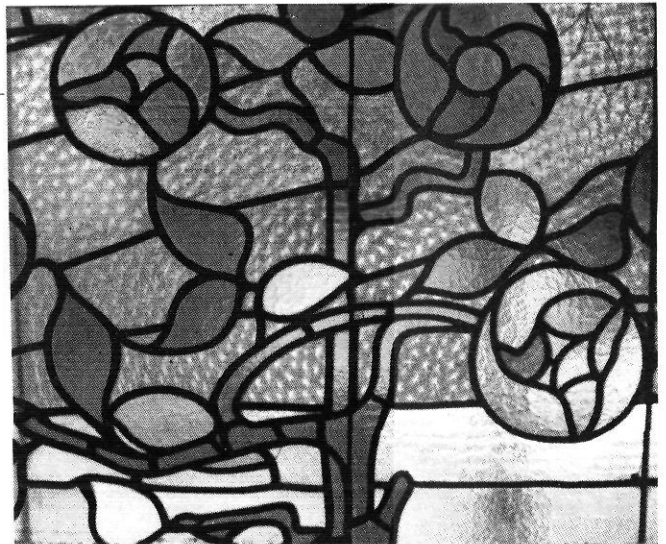
La pàtria ideal dels vitralls modernistes

Vitrall ha estat un mot molt pronunciat darrerament a Girona. La ciutat ha estat escenari del XIII Col·loqui del *Corpus Vitrearum Medii Aevi*, una jornada acadèmica que va comptar amb la presència de cinquanta congressistes. Al Museu d'Art s'exposen vitralls originals dels segles XIV al XVI, —restaurats a cura de l'equip investigador del *Corpus Vitrearum*— i, a més, la taula de vitraller, peça única al món, planxa de fusta on es realitzava tot el procés d'elaboració dels vitralls dels quals l'especialista Joan Vila-Grau ens parla en aquest mateix número.

Però, a més, a les Bernardes de Salt, hem pogut admirar l'exposició *El Vitrall Modernista*, organitzada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya amb la col·laboració de la Fundació Miró. O, si volem ser més exactes, la part fotogràfica d'aquesta exposició, amb exclusió de les peces originals.

A través de moltes i molt bones reproduccions fotogràfiques, l'exposició explica la nova volada que pren el vitrall català a partir del Modernisme fins a retrobar l'esplendor de l'època medieval. Llàstima que, sotmesa un cop més als canons del centralisme més estricte, la mostra sigui més del vitrall barceloní que del vitrall català. Només els noms esporàdics de Canet de Mar, la Garriga, Hostafrancs i Ciutat de Mallorca compensen mínimament l'aclamada presència dels vitralls de Barcelona. Els vitralls modernistes i noucentistes de Girona són marginats tant a l'exposició com als textos, d'altra banda meritíssims, del catàleg. Serveixi aquesta nota, escrita arran d'uns vitralls que van néixer l'any 1912 entre l'eufòria modernista i el classicisme noucentista, per recordar que els arquitectes i els artesans de Girona tenien la mateixa dèria artística i cívica que animava els Gaudí, Riquer,

Rigalt, Roig, Labarta o Mir. També ells, ara engolits per l'oblit, van fer la tasca que subratlla un dels textos del catàleg: "amb claror i llum, amb el color i el dibuix, forjaren un ideal de pàtria". Una pàtria que no es deia Barcelona, sinó Catalunya.

Fragment d'un vitrall de Pau Roig.

Domènec Fita entre l'Acadèmia i l'aventura

Ambient de festa grossa a la Fontana d'Or de Girona. Voltat dels acadèmics vestits de negre, l'alcalde de la ciutat obre la sessió extraordinària de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, traslladada excepcionalment a Girona per tal de donar entrada en el seu clos a un nou membre: l'escultor Domènec Fita.

L'artista, insòlitàment mudat, fa la seva entrada a la sala gòtica entre els aplaudiments d'un públic que desborda les dimensions del recinte. Sona també, insistent, l'aplaudiment còsmic d'un ruixat: el soroll de les aigües desfermades retruny en els estrets carrers que voregen l'edifici i en el rectangle petri del pati interior. Amb aquest fons sonor, carregat d'evocacions gironines, Fita llegeix el seu discurs d'ingrés, titu-

lat *Vivències*, breviarí d'idees i de reflexions entorn de l'art i del seu art. Fa un elogi encès de la llibertat creadora. Refusa la repetició, la rutina, la comoditat i la seguretat: "Crec que s'ha de viure després i insegur; aquí rau el gran repte. Al meu entendre, la inseguretat és el gran mitjà de la creativitat. La seguretat d'un estil o concepte porta a la recreació i a la limitació de la nostra llibertat creativa. El 1973 ja vaig escriure que artísticament sé el que no he de fer. Però ensem no sé el que he de fer. D'aleshores ençà són moltes les obres nascudes d'aquest plantejament".

Fita insisteix en allò que ha dit sempre: que l'artista ha de canviar, no pas pel fet de canviar, sinó per tal de mostrar-se atent a les vivències del temps. Fidel al compromís d'aquest pro-

grama, Domènec Fita s'ha passat la vida fent de tot. Cada cop que ha semblat que trobava un estil propi, ha fet un salt en la seva òrbita creativa i ha reaparegut gairebé a l'extrem oposat. Ha tingut sempre terror a encasellar-se, a explotar fins a l'infinit, com fan tants, una determinada manera de fer. Per això el president de la Diputació podrà dir, en la cloenda de l'acte, que "Fita no es detura mai en una tècnica ni en un estil, no s'instal·la mai en la comoditat ni en l'amanerament, per tant, es pot dir d'ell que és un home nou cada dia". Frederic Marés, president de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, insistirà en el seu discurs de contestació: "tots coneixem l'home admirable i tenaç, que cada dia lluita per sostenir-se dempeus i enfrontar-se amb el fang i el guix, a la recerca de noves inquietuds; admirable lliçió de voluntat, de tenacitat i de fe".

Frederic Marés ha arribat tard, quan el Secretari ja li ha llegit el discurs. Porta sobre les espatlles vuitanta-dos anys i els esquitxos de la darrera pluja gironina. Encara és a temps d'afegir unes paraules, ben poc protocol·làries, que posen a la festa un subratllat emotiu, amical, gairebé familiar. El subratllat que calia per a una ocasió com aquesta.

LLADÓ

Fita llegeix el seu discurs d'ingrés.